

Előszó

Fejérdy András

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar,

Történettudományi Intézet — PhD, habil., egyetemi docens

Eötvös Loránd Tudományegyetem Humán Tudományok Kutatóközpontja,

Történettudományi Intézet - tudományos főmunkatárs, igazgatóhelyettes

Ö. Kovács József

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar,

Gazdaságtudományi Intézet — DSc, egyetemi tanár

Soós Viktor Attila

Nemzeti Emlékezett Bizottsága — PhD, történész

A PPKE BTK Társadalomtörténeti Kutatócsoportja, a Történettudományi Doktori Iskola, valamint a HUN-REN BTK TTI — NEB — PPKE kooperációjában működő *Vallásgyakorlás, katolikus ellenállás a kommunista diktatúra idején* kutatócsoport 2024. november 11-én rendezett konferenciát a következő címmel: *Egyházközségi képviselő-testületek története a „rövid 20. században”*. A konferenciák programjának felhívása általában nagyrészt meghatározza a végül leadott kéziratok tartalmát. Több mint húsz előadás hangzott el, végül azonban többben eltérő okok miatt a kitűzött határidőig nem tudták megírni a kéziratot. A különböző felekezetek történeti témáit nyitottá tettük, de néhány kérdést előzetesen megfogalmaztunk. A kutatási szempontok közé soroltuk például a következőket: a belső egyházi szabályozás jellegzetességei, a képviselő-testületek megalakulásának körülményei; a képviselő-testületi tagok rekrutációjának gyakorlata, kapcsolathálói; döntéshozatali témák és formák; a „külső” történelem hatása a működésre, egyházi válaszok; különösen fontosnak tartottuk az 1944–1945-ben és azután történtek nyomán követését (beszédmód, összetétel stb.); képviselő-testületi tagok elleni eljárásokat. A vizsgálatok alapjául szolgáló történeti források körét illetően kiemeltük például a képviselő-testületi, iskolaszéki dokumentumokat; historia domusokat, az interjúkat és a helyi hírleveleket.

Talán az eddigiekből is érzékelhető, hogy a hagyományos egyháztörténeti témák továbbgondolása is szerepelt céljaink között. Így például az, hogy minél alaposabban megismerjük és megértsük a kortárs tapasztalatokat és időhorizontokat, a versengő törekvéseket, alkalmazkodási viselkedésformákat. Az egyházi társadalom kutatása, a lokális társadalmi kapcsolatok, a közösségek életét formálisan és informálisan meghatározó személyek élettörténeteinek feltárása önmagában is további fontos feladatot jelent. A vallásgyakorlat közösségi és magánformáinak történeti kontextusai nehezen értelmezhetők a különféle terek és az időtapasztalatok

megismerése nélkül. Az elhangzott előadások és megjelent írások tükrében elmondható, hogy a kötet címében szereplő témakör történeti vizsgálatára ekkora merítésben először tettünk kísérletet. A tanulmányokat annak tudatában bocsátjuk útjukra, hogy tisztában vagyunk munkánk befejezetlenségével. Mindezen kérdéseknek további értelmezéséhez hívjuk segítségül a Tisztelt Olvasót!